

birlashtirdi. Mashina-traktor parklari tashkil qilina boshladi. Dastlabki mashina-ijara punktlari To'rtko'l okrugida tashkil qilindi.

Sug'orish ishlab chiqarishini mexanizatsiyalash bo'yicha choralar ko'rildi, masalan, Qoraqalpog'istonga 50 ta nasos dvigatellari, 7 ta zemlesos, 23 ta skreper, 19 ekskavator ajratildi [22]. 1936- yilga kelib respublikada 164 ta nasos qurilmalari mavjud bo'ldi.

1936-yili barcha xo'jaliklarning 85,7% 36988 ta xo'jalikni qamrab olgan holda jamoalashtirildi, ekish maydoni 120 ming gektargacha ortdi [23]. Kolxozlarning umumiy ekin maydoni 1936 yilda 120 ming gektarni tashkil qildi. Respublikada 14 ta MTS mavjud bo'ldi, ularning ixtiyorida 745 ta traktor bo'ldi [24].

1936-yili bir necha yillar davomida ilk bor paxta tayyorlash rejasi (113,7%) bajarildi, davlatga 1935 yilda rejalashtirilgan 40655 tonna o'rnga 53330 tonna paxta topshirildi. Mol chorvachiligida, beda tayyorlashda va poliz topshirishda ba'zi siljishlar kuzatildi.

Ijtimoiy-iqtisodiy turmush tarixini o'rganish shundan dalolat beradiki, dasturiy ijtimoiy fikr 1920-1930-yillarda taqiqlangan ortodoksal marksizm ta'sir zonasida bo'ldi. Tarix, jumladan, Qoraqalpog'iston ovul va qishloqlarining qayg'uli solnomasi «oq doglar» mozaikasini namoyish qiladi. Bu esa jamiyatning ma'naviy turmushini sezilarli kambag'allashtirdi, ommaviy tarixiy ongga ta'sir ko'rsatdi. Shu davrning o'ziga xosligi shundan iborat bo'ldiki, boshqarishning kuch metodlaridan voz kechilganiga qaramay, mamlakat rahbariyati «kuch ishlatish» metodlariga «ishonchli» va «samarali» deb qarab, qayta-qayta murojaat qildi. Agrar munosabatlarni dasturiy jamiyatda kuch bilan shakllantirishga urinishlar boshlanishida doimo sezilarli, eng asosiysi tezkor natija bera oldi, ammo uning kelajagi bo'lmadi. Eski totalitar, buyruqbozlik-hokimiyat sistemasi-ga uni tenglashtirish va mehnatni sog'lom motivatsiyasiz qaytish biz uchun ma'qul bo'lmashligini tarixiy tajriba ko'rsatib berdi.

Adabiyotlar

1. Советская степь. 1928, 17 январ.
 2. КРМДА, 1-фонд, 2-рўйхат, 520-иш, 53-варак.
 3. КРМДА, 1-фонд, 2-рўйхат, 135-иш, 12-варак.
 4. КРМДА, 1-фонд, 2-рўйхат, 135-иш, 11-варак.
 5. Аvezов К., Варламов П. Каракалпакстан к 10-летию Казахстана. -Алма-ата: 1930. -С. 12.
 6. Нуржанов С. Каракалпакская автономная область: история в источниках. -Нукус: «Илим». 2014. -С.16.
 7. Аvezов К., Варламов П. Каракалпакстан к десятилетию Казахстана. -Алма-ата: 1930. -С.52.
 8. КРМДА, 1-фонд, 2-рўйхат, 85-иш, 7-варак.
 9. КРМДА, 1-фонд, 2-рўйхат, 803-иш, 10-11-вараклар.
 10. КРМДА, 1-фонд, 2-рўйхат, 530-иш, 28-варак.
 11. КРМДА, 1-фонд, 2-рўйхат, 135-иш, 25-варак.
 12. КРМДА, 1-фонд, 2-рўйхат, 140-иш, 4-5-вараклар.
 13. КРМДА, 1-фонд, 2-рўйхат, 140-иш, 4-5-вараклар.
 14. Нуржанов С. Каракалпакская автономная область: история в источниках. -Нукус: «Илим». 2014. -С.17.
 15. КРМДА, 1-фонд, 2-рўйхат, 515-иш, 65-варак.
 16. Каракалпакстан жана тарийхи. Каракалпакстан XIX эсирдин екинши ярымынан XXI эсир басына шекем. -Н.: 2003.158-б.
 17. Нуржанов С. Формирование советской командно-административной системы в Каракалпакстане // Материалы Международной конференции «Исторический опыт тюрко-мусульманских народов СССР», Актобе, Республика Казахстан. -Актобе: 2008. -С.22
 18. Очерки истории Каракалпакской АССР. -Нукус: 1974. Т.2. -С.176.
 19. Джумашев А. История переселенцев 1930-х годов (на основе материалов ЦГА РК). // Вестник ККО АН РУз. -Нукус: 1995. № 1. -С.107
 20. Бабашев Ш. Репрессии. Депортация. Преступления против человечества. -Нукус: 2014. -С.297
 21. КРМДА, 1-фонд, 4-рўйхат, 798-иш, 3-варак, 783-иш, 1-варак.
 22. КРМДА, 1-фонд, 4-рўйхат, 780-иш, 6-7-вараклар.
 23. Советская Каракалпакия. -Нукус: 1936, 6 июл, 8 октябр.
 24. Сарыбаев К. История орошения Каракалпакстана. -Нукус: «Каракалпакстан», 1995. -С.180.
- РЕЗЮМЕ.** Maqolada Qoraqalpog'iston кишлоқ хўжалигини жамоалаштириш жараёни va uning оқибатлари haqida so'z yuritiladi.

РЕЗЮМЕ. В статье рассматриваются процессы коллективизации сельского хозяйства Каракалпакстана и её последствия.

SUMMARY. The article discusses the processes of collectivization of agriculture in Karakalpakstan and its consequences.

СОВЕТ СУД-ХУКУКИ ВА УЛАРНИНГ ИШ ФАОЛИЯТИ

А.Абдуллаев – тарих фанлари бўйича фалсафа доктори, доцент

Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институти

Таянч сўзлар: суд, ҳуқуқ, ҳарбий суд, Россия, Совет, Социалистик, Федератив, Республика, бўлинмалар, янги суд, шакл, усул, халқ, комиссариат.

Ключевые слова: суд, закон, военный суд, Россия, Советский, Социалистический, Федеральный, Республика, подразделения, новый суд, форма, метод, народ, комиссариат.

Key words: court, law, military court, Russia, Soviet, Socialist, Federal, Republic, podrazdeleniya, new court, form, method, nation, commissariat

Россия империяси даврида иш олиб борган ҳукумат ташкилотлари ва бошқармалари фаолиятини тугата бошлади. Халқ Комиссарлари Совети бошқарувнинг ўзига хос шакл ва усуллари ишлаб чиқа бошладилар. Россия Совет Социалистик Федератив Республикасининг «Суд тузилиши» ҳақидаги низоми 1923 йил 1 январдан бошлаб кучга кирган. Янги суд тузулиши 1923 йилнинг бошларида ҳам ташкилий поғонада турган. Судлар фаолияти ҳақида тегишли маълумотга эга бўлиш, улар ишини такомиллаштириш учун режа асосида иш олиб борил, шга ўтилган.

Халқ Комиссарлари Советининг 1923 йил 3 февралдаги қарорига асосан ички ишлар халқ

комиссариати томонидан тайёрланиб, адлия комиссариати билан келишилган ҳолда халқ судлари фаолиятини ўрганиш бўйича экспедиция режаси ишлаб чиқилган ва ташкил этилган. Экспедиция икки комиссиядан иборат бўлиб, биринчиси – Сирдарё Жетисув вилоятларини; иккинчиси – Тўртқўл, Самарканд, Туркменистон, Фарғона вилоятларини ўрганган. Тўртқўлдаги халқ судларини 12 кишидан иборат экспедиция комиссияси бир ой муддат давомида текширган.

Экспедиция аъзолари вилоят суди, халқ суди, халқ терговчилари, давлат прокуратураси, химоячилар ҳайъати, нотариус, суд ижрочилари, қози судларини қўйидаги масалалар бўйича текширган –

Халқ судларининг ҳудудий жойлашуви, улардаги аҳолининг жойлашуви, санитарияси, суд-тергов органларининг фаолияти доираси ва чегарасини белгилаш; суд фаолиятига бошқа органларнинг ҳалақит бериши ҳолати масаласи ҳақидаги Туркистон Марказий Ижроий Кўмитасининг №101-сонли буйруғи ижроси; суд органлари қарорлари ва ҳукмларининг ўз вақтида бажарилиши; 1922 йил 1-августдан кейинги ҳолат, яъни халқ маслаҳатчиларининг суд мажлисларидаги иштироки, уларнинг сайланиши ва алфавит бўйича амалга оширилиши, адлия халқ комиссариатининг 64-сонли хатида кўрсатилган суд ижрочиларининг фаолиятини аниқлаш вазифаси юклатилган [1].

Вилоят ижроий кўмиталари раислари, вилоят иқтисодий Совети раисларининг иштирокида Бутун Туркистон Советининг XI съезди (1923 йил 7 март)да барча суд ходимларининг моддий аҳолини, шу билан бирга маҳаллий маблағ ҳисобидаги суд ходимларининг аҳолини яхшилаш, уларни нормал ҳолатдаги иш хоналари концеляр нарсалар, хона жиҳозлари билан таъминлаш ва уларга йўл ҳаражатлари ажратиш, суд ходимлари билан яқка шартномалар тузиш масалаларига эътибор қаратилган [2]. Ягона суд тизими тузилишига жиноий процессуал, фуқаролик ишлари ҳуқуқ, оилавий муносабатлар, ажралиш, қалин олиш, совчилар масаласи, хотин-қизлар муаммоси ва бошқалар кирган. Шунингдек суд-тиббий экспертизаси, вақф ерлари масаласи, ер ислохотлари кабилар билан ҳам шуғулланган [3].

1923 йил 12 майда Туркистон Марказий Ижроий Кўмитаси Туркистон «Адлия Халқ Комиссариати ҳақида Низом»ни тасдиқлаган [4]. Адлия Халқ Комиссариати томонидан 1923 йил 6 октябрдан бошлаб, юридика курслари очилган, Туркистон бўйича юридика курсларида ўқишга талабаларни қабул қилишга ажратилган 60 ўриндан 5 ўрин Амударё бўлимига берилган [5].

Амударё вилояти судида тергов суруштирув органлари ва халқ судлари ишлари бир неча ойлаб, ҳатто йиллаб, қаралмасдан қолиб кетган, Айрим пайтларда халқ судьялари айбдор, ўғрилари қамокқа олишнинг ўрнига ўғри билан жабрланувчини яраштириб юборган. Терговчилар 1924 йилга келганда, ҳатто 1920-1923 йилларда қолиб кетган ишларни ҳам кўриб чиққанлар. Жазо сиёсати олиб борилганда синфий кўз қараш асосий роль ўйнаган. Суд-ҳуқуқ тизимида совет ҳокимияти раҳбарияти органлари ҳам тўғридан-тўғри аралашган, ўз таъсирини ўтказишга ҳаракат қилган.

Жойлардаги халқ судьяларининг сони шаҳар ишчи, деҳқон депутатлари советининг ижроий кўмитаси томонидан аниқланган [7].

Суд ўзининг шакли, мазмун ва моҳияти билан синфий тус ола бошлаган эди. Совет судьяси олдида пролетар партияси аъзоси, амалий тажрибага эга, сиёсий, ғоявий жиҳатдан етук бўлиш талаби қўйилган.

Уездлар ижроий кўмиталарининг адлия бюрolari қошида халқ судлари кенгашининг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи хайъат бўлимлари ташкил этилган. Хайъат аъзоларига маош берилган. Адлия комиссариатида айбловчилар гуруҳи фаолият юритган. Адлия халқ комиссариати сметаси бўйича айбловчиларга маош тўланган. Улар ҳам сиёсий тажрибага эга бўлишлари шарт бўлган. Агар судда айбловчи иштироки зарур деб топилса, ҳимоячининг иштироки ҳам шарт ҳисобланган. Айбловчилар адлия бўлими томонидан, халқ судьялари талабига, кўра ариза ёки ташкилот талаби бўйича адлия бўлими раҳбариятининг фикри билан келишилган ҳолда сафарга юборилган.

Халқ судларининг ҳукм ва қарорлари устидан шикоят апелляция тартибиде эмас, кассация шаклида халқ судьялари советига топширилган. Шикоятлар суд жараёнида қатнашган одамлар, ташкилотлар ва ишчи, деҳқон депутатлари советининг ижроий кўмиталари

томонидан берилиши мумкин бўлган. Кассация шикоятини ҳукм эълон қилинган, ҳукм нусхасини томонларга берилган кунидан бошлаб, 14 кун ичида бериш мумкин бўлган.

Кассация шикоятлари ҳукм ёки қарор қабул қилган халқ судлари судьяси томонидан уч кун муддат ичида тегишли ҳужжатлар билан тўғридан-тўғри халқ судлари советига берилган.

1923 йилга келганда, Амударё бўлимидаги Совет инқилобий трибунали ва халқ судлари совети тугатилиб, унинг ўрнига вилоят суди ташкил этилган [8].

РСФСР Туркистон Олий судининг бўлими жиноий ишлар бўйича кассация коллегияси Шарафутдинов раислигида Упельник ва Ахматов аъзолигида Амударё вилоят суди томонидан 1924 йил 5 майда Георгий Салагаевнинг ўз хотинини рашк туфайли ўлдирганлиги ва жиноят кодексининг 142-моддасига биноан 8 йил озодликдан маҳрум этилганлиги, жазони ўтаб бўлганидан кейин 2 йил ҳуқуқидан маҳрум этилганлиги ҳақидаги ҳукм устидан ёзилган кассация шикоятини кўриб чиқади Туркистон Олий суди бўлими Амударё бўлими вилоят суди масалани тўғри қараб чиққанлигини, 1924 йил 30 сентябрда тасдиқлаб, Амударё бўлими вилоят суди қарорини ўз кучида қолдирган [9].

1924 йил 5 июлгача бўлган XII-Бутунтуркистон советларининг съезди суд тузулиши бўлими олдида жуда катта вазифаларни, яъни суд ходимларининг моддий аҳолини, иш сифатини яхшилаш, судларнинг маҳаллий ижро кўмиталари билан алоқаларини яхшилаш ва судларнинг обрўсини кўтариш, судлар ҳақида маълумот тўплаш ва нашр этиш, Кодексларни таржима қилиш, адлия комиссариати фаолиятини тартибга солиш, адвокатура ташкилоти ва аҳолига юридик хизмат кўрсатиш, ягона халқ судининг тармоқларини кенгайтириш каби вазифаларни белгилаб берди.

Умуман олганда, суд иши тарқок ҳолда ривожланган, моддий таъминот етарли даражада бўлмаганлиги учун, уларни давлат таъминотида ўтказиш зарурлиги сезилган. Советларнинг XII съездининг қарориде бирон бир судья ёки суд терговчиси адлия халқ комиссариати санкциясиз ишдан бўшатишмаслиги айтиб ўтилган бўлса ҳам сабабсиз равишда ижроий кўмита томонидан судлар ишдан бўшатишган.

Суд ва терговчиларнинг топшириқларини милиция ходими имкони бўлганда бажарган. Ҳукм ва ечимларнинг ижроси милицияга берилган, аммо унинг ҳаракати устидан назорат олиб борилмаганлиги учун айрим ҳукм ва ечимларларнинг ижроси бажарилмай қолган.

Халқ судларида, инқилобий трибуналда, умуман суд тизимида ҳисоб-китоб, статистика ишлари яхши олиб борилмаган. Судларда қўрилган жиноий ва фуқаролик ишлари бўйича таҳлил юритилмаган. Архив ҳужжатлари таҳлили шуни кўрсатадики, улардаги материалларда онда-сонда, ҳар хил йилларда неча иш қараб чиқилганлиги ҳақидаги фактларни учратиш мумкин. Мустабид тузум ҳалқни эзишнинг, тезроқ бўйсундиришнинг йўллари кўпайтириш учун ҳар хил қўшимча бўлимлар, кенгашлар, комиссиялар ташкил этган. Туркистон Республикаси иқтисодий Совети томонидан тайёрланган (1921) ҳисобот кўздан кечирилганда ҳам «суд органлари ва тергов фаолияти ҳақида ўзлик маълумот бериш қийин. Бор материаллар эса улук-юлуқ характерга» эга эканлигини кўриш мумкин.

Амударё бўлимидаги кейинчалик, Амударё вилоятидаги судлар фаолиятини икки ёқлама баҳолаш мумкин. Бир томондан – суд соҳасида ҳар хил ислохотлар ўтказилганлиги тизимли равишда иш олиб борилганлигини билдиради; Иккинчи томондан советлар суд орқали халқни террор шаклидаги қонун ва тартибқоидалари ёрдамида мажбуран бўйсундиришни тизимли равишда олиб борди, шу билан бирга, оддий маҳаллий халқнинг сиёсий, иқтисодий, маънавий онгига,

тафаккурға салбий таъсир қилишидек оқибатларға ҳам олиб келганлиги билан ажралиб туради. Маҳаллий жойлардаги оғир иқтисодий ҳаёт, кадрлар етишмаслиги ва бошқаларни инобатга олмасдан мустабид тузумға хос бўлган «оқибатни ўйламасдан иш қилиш, ҳодиса ва воқеаларнинг объектив, субъектив сабабларини ва оқибатларини ҳисобга олмасдан иш олиб бориш услуби, юқоридан бошқариш, нима бўлишидан қатъий назар, бўйруқ кўр-кўрона «тез» бажарилиши зарур тақлидида олиб борилган сиёсат ўзига хос қийинчилик ва муаммоларни ҳам туғдирган, албатта.

Судларнинг моддий ахволи оғирлигича қолган. Уларнинг маҳаллий таъминотга ўтиши ҳеч қандай ижобий натижа бермаган. Оқибатда суд ходимлари ҳам ярим оч ҳолатда яшаган. Очликдан ўлмаслик учун ҳар хил бошқа соҳаларда ҳам ишлай бошлаганлар. «Таҷрибали» кадрлар ишни ташлаб кета бошлаганлар.

Адабиётлар

1. ЎзРМДА. Р-25-жамғарма, 1-рўйхат, 1128- йиғма жилд, 62-варақ.
2. ЎзРМДА. Р-27-жамғарма, 1-рўйхат, 1128- йиғма жилд, 34-34-о, варақлар.
3. ЎзРМДА. Р-38-жамғарма, 2-рўйхат, 264-йиғма жилд, 33-36-варақ.
4. ҚРМДА. 116-жамғарма, 2-рўйхат, 1-йиғма жилд, 19-варақ.
5. Сборник декретов, распоряжений и постановлений Центрального Исполнительного Комитета Советов Туркестанской Республики. 9-сессии. Т.1921. С-7.
6. ЎзРМДА. Р-27-жамғарма, 1-рўйхат, 595- йиғма жилд, 1, 2, 3-варақлар.
7. ҚРМДА. Р-116-жамғарма, 1-рўйхат, 36-йиғма жилд, 1-варақ.
8. ЎзРМДА. Р-25-жамғарма, 1-рўйхат, 1802-йиғма жилд, 2-варақ.
9. Отчёт о деятельности экономического совета, за февраль-октябрь месяцы 1921 года. Составлен центральным статистическим управлением Туркестанской Республики под редакцией управляющего ЦСУ. Д.П.Красновского. издание ТЭС. Т.: 1922. – С.242.

РЕЗЮМЕ. Россия империяси даврида иш олиб борган ҳукумат ташкилотлари ва бошқармалари фаолиятини тугата бошлади. Асосан ички ишлар халқ комиссариати томонидан тайёрланиб, адлия комиссариати билан қелишилган ҳолда халқ судлари фаолиятини ўрганиш бўйича экспедиция режаси ишлаб чиқилган ва ташкил этилганлигини кўришимиз мумкин

РЕЗЮМЕ. Государственные организации и ведомства, работавшие во времена Российской империи, начали прекращать свою деятельность. Мы видим, что план экспедиции по изучению деятельности народных судов был подготовлен и организован преимущественно Наркоматом внутренних дел и по согласованию с Комиссариатом юстиции.

SUMMARY. Government organizations and departments that worked during the Russian Empire began to cease their activities. We can see that an expedition plan to study the activities of people's courts was prepared and organized mainly by the People's Commissariat of Internal Affairs and in coordination with the Commissariat of Justice.

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍN TURAQLÍ RAWAJLANDIRÍW FAKTORÍ SÍPATÍNDÁ SOCIAL-EKONOMIKALÍQ SIYASAT BASQÍSHLARÍNÍN ASPEKTLERİ

N.R.Djumageldiev – *tariyx ilimleri boyınsha filosofiya doktori, docent*

Ajiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq instituti

Tayanch soʻzlar: barqaror rivojlanish, tamoyillar, ijtimoiy-iqtisodiy jihatlar, atrof-muhit.

Ключевые слова: устойчивое развитие, принципы, социально-экономические аспекты, окружающая среда.

Key words: sustainable development, principles, socio-economic aspects, environment.

Ўзбекстан Республикаси ўз гáрезсизлигине ерискеннен кейин Қарақалпақстан Республикасиниң сиياسي, социаллиқ-экономикалық турмисında реформалар áмелге асирла басланди. Қарақалпақстан Республикаси Жоқары Кеңеси тáрепинен Јер, мýлк, diyxan - фермер xoјалыǵы, kárxanalar, isbilermenlik hám shet el investiciyalary hám басқа экономикалық тарawларға tiyisli болған, базар qatnaslarına байлансын нызамлар hám qararlar qabillandı. Bunda базар qatnaslarını rawajlandırıwǵа қаратılған Қарақалпақстан экономикасиниң negizin hár-týrli sırtqı kórinislerdegi мýлк qurawı, mámleket qarıydarlarınıń huqıqıy ústemligin esapqa alıp, экономикалық iskerlik, isbilermenlik hám miynet etiw erkinligi, barlıq мýлк formalarınıń teń huqıqlıǵı hám huqıqıy táреpten teppe-teń qorǵalıwına kepillik beriw haqqında sóz júritiledi [15].

Тuraqlı rawajlanıw - bul házirgi hám keleshek áwlad wákilleri ushın óz qábiletlerin kórsete alatuǵın hám tirishilik mútajliklerdi qandırıw ushın múnásip, maksimal mýmkin болған teń baslanǵısh sharayatlardı kepilliytuǵın rawajlanıw bolıp esaplanadı. Тuraqlı rawajlanıwdıń tiykarǵı principini sonı anlatadı, yaǵnıy hár qanday экономикалық iskerlik, bir táреpten, kambaǵallıqtı maksimal dárejede kemeytiwge hám ekinshi táреpten, hámme ushın múnásip tirishilik sıpatına erisiwge úles qosıwı hám tábiyyi resurslarınıń óz-ózin qayta tiklew qábiletinen aspawı kerek.

Базар qatnaslarındǵı jedel ózgerisler, salıq siyasatın reformalaw, tábiyyi, materiyalıq-texnikaлық resurslarınan

Суд идораларига кулайроқ ишлаши учун хоналар етишмаган, тўлиқ тергов ишларини олиб бориш учун суд тергов органларига тергов жараёнларида зарур бўлган тегишли нарсалар етарли даражада берилмаган. Маҳаллий халқ ва унинг маҳаллий турмуш шарт-шароитлари марказий бошқармада ташкил этилган ташкилотларнинг ўта муҳим ишлар бўлими, ҳарбий трибунал ва бошқалар таъсирига учраган.

Фавкулудда комиссия тугатилиб, ҳарбий ва фуқаролик судлов иши алоҳида бўлиб ажратилгандан кейин, ягона халқ судининг обрўси ўса бошлаган. Шундай қилиб, совет даври суди ўзининг серкирра фаолияти билан империя даври суд тизимидан фарқ қилган. Мақсад ўлка халқини назоратда ушлаб туриш совет суди тизими орқали ўлкада ўз мавқеини сақлаб қолишдан иборат эди.

natijeli hám aqlǵa say paydalanıw, tábiyattan paydalanıwda ekonomikalıq mexanizmdı jetilistiriwge baǵdarlangan byudjet jámi dáramatlarında resurs hám mal-mýlk salıǵınıń rolin asırıw sharayatlarında buǵan baylanış jumislardıń basqışpa-basqış engiziliwi ayrıqsha orın tutadı.

1997-jıldan Ўзбекstanda milliy dárejede Тuraqlı rawajlanıw boyınsha Milliy komissiyası iskerlik kórsetken bolıp, keyinirek Ўзбекстан Республикаси Hükümeti muwapıqlastırıwshı ishshı toparına aylantırılған. 1998 jilda Ўзбекстан Ministrlik kabineti táрепинен milliy qarızdarlıqtan qutqarıw qáwipsizligi boyınsha qararı tastıyılған болıp, bul qarar tiykarında Ўзбекстан Республикасиниң Тuraqlı rawajlanıw koncepciyası islep shıǵıldı. Тuraqlı rawajlanıwdı támiyinlewge xızmet etiwshı zárúrli mexanizmlerden biri bul nızamshılıq hám huqıqıy baza, sonıń menen birge, tábiyyi resurslardan paydalanıw hám transshegaralıq tásir tarawında qararlar qabillaw boyınsha mámleketler aralıq hám regionlar aralıq kelispewshiliklerdi sheshiw mexanizmleri, sonıń menen birge, bul tarawǵa tiyisli aymaqtaǵı ekologiyalıq jaǵdaydın jamanlasıwı nátiyjesinde qorshaǵan-ortalıqqa hám xalıq salamatlıǵına jetkizilgen ziyanlar ornın qaplawdın finanslıq kepillikleri sisteması bolıp tabıladı.

Jámiiyeti turaqlı rawajlandırıw hám global májburiyatlarǵa erisiwdiń tiykarǵı strategiyalıq tendenciyları Ўзбекстан Республикаси Prezidentiniń